

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 5000.—; pt. particulari Lei 1500.—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 1000.—. În străinătate Lei 5000.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 50.—

Fondator: Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Redactor responsabil: Dr. Mihai Veliclu

Sumarul:

** Spicuri din corespondența lui Visarion Roman. —
** † Dr. Lucian Borcia. — Dumileu D. Peris: Legăturile comerciale cu Polonia, odinioară și astăzi. — Circulația fiduciară și indicele prețurilor. — Credite pentru economie. — *Cronica*: Cum văd unit străini Țara Românească. — Infiltarea Băneii Sovieto-Române.

Spicuri din corespondența lui Visarion Roman.

În volumul omagial tipărit cu titlul „În amintirea lui Constantin Giurescu. La 25 de ani de la moartea lui (1875—1918) București 1944 p. 318—334, d-l prof. Șt. Manciulea reproduce textul unui număr de 20 scrisori, trimise de Visarion Roman din Sibiu, de la 10 Februarie 1869 — 20 Februarie 1883, lui Ioan Micu Moldovan la Blaj.

Din cuprinsul acestor scrisori iasă la iveală optimismul robust al lui Visarion Roman, care la 10 Febr. 1869 după ce apăruse în *Hermanstädter Zeitung* ordonanța ministerială relativă la dreptul comunelor românești din Scaunul Săliștei și al Tălmaciului de a lua parte la toate chestiunile de importanță alături de comunele săsești, exprima speranța că elementul românesc, fiind în majoritate, ca mâine va putea să trimită doi deputați la dietă, să aleagă primar (Bürgermeister) și senatori români. Dar se temea

că „circumspecții” (Sașii) vor afla mijloace să împiedice atingerea acestui scop. Ruga apoi pe prietenul său Moldovan, să îndemne pe Blăjeni a sprijini Banca „Transilvania” care va fi de mare folos Românilor”. De aceea „D-nii canonici, cari au atâtea sume în *Sparkassa* de aici, de unde Românii niciodată nu pot căpăta bani, ar face bine să-i treacă dincoace, prefăcându-i în acțiuni, după care trag îndoit atâtea foloase. De cumva se îndoiesc despre siguranța institutului nostru, apoi aște că însuși *Sparkassa* numită a luat din banii proprii un număr considerabil de acțiuni de la Transilvania și că însuși Directorul acelei case este totodată și consilier administrativ la Transilvania, care prin urmare nu va putea manipula aici mai rău ca la *Sparkassa* lui”.

La 25 Februarie același an scria Roman cu mâhnire despre informația primită că „Vener. Capitlu ar fi decis a se împărțasi cu câte 2, zi două acțiuni din fiecare fond blăjan, la fondul Băneii „Transilvania”, adăugând: „Eu nu cred aceasta, pentru că Banca noastră n'a greșit nimic Venerabilului ordinariat, ca să o baijocorească ăst mod”. În aceeași scrisoare îi comunica lui Moldovan, că Ilie Măcelariu din Mercurea fusese numit funcționar la *Transilvania* cu leafă de 1200 fl. și că a reușit să-l determine a lua inițiativa pentru convocarea conferinței politice la Mercurea pe ziua de 7

Martie pentru „constituirea partidei naționale române din Transilvania și stabilirea unui mod de procedare solidară în toate cauzele noastre naționale și politice“. Il ruga deci să scrie „în toate părțile Transilvaniei, pe unde știe că este ascultat“, îndemnându-și prietenii să participe în număr cât mai mare, căci a sosit timpul „să smulgem conducerea națională definitiv din mâinile arhierilor și amployaților“...

În primăvara anului 1869 fiind condamnat profesorul universitar *Alexandru Roman*, directorul ziarului *Federațiunea* din Budapesta, la 1 an temniță de stat și 500 fl. amendă în bani, Visarion Roman scria lui Moldovan că pentru cel ce s'a expus în cauza națională „mai mult decât toți“, au datorii să deschidă o colectă în *Gazeta Transilvaniei*, și-l ruga să dea acestei cauze sprijin „ca la toate lucrările bune“. — Își exprima apoi uimirea că agentul blăjan al „Transilvaniei“ a acceptat polițe de asigurare cu *text nemțesc*, în loc să fi cerut polițe cu *text românesc*. „Ei bine, dacă nici pe câmpul negoțului nu putem aduce nici chiar pe Românii noștri să scrie, în interesul lor, chiar românește, ce să mai așteptăm dela ei în respect politic? Apoi *tocmai Blajul!* Aibi bunătațe a mijloci îndreptarea acestei erori, de care *trebuie să ne rușinăm aici*, și dacă Neagoe nu vrea, apoi să-i ducă asigurații toate polițele nemțești acasă și să-i spună, că sau să le dea polițe românești, sau să le dea banii. *Vrem cu orice preț să romanizăm acest institut*“... Pentru calendarul „*Amicul Poporului*“, care este cel mai lăfit între Românii din Austria“, îi cere un articol sperând să-i poată trimite și un „*onorar pentru oboseală*“. De încheiere spune că ar dori să participe cu Măcelariu, la înscăunarea mitropolitului Vancea și că „*Memorandul*“ proiectat de conferința dela Mercurea tot se va face *din partea presidiului*“.

La 4 Martie 1870 îl avizează V. R. pe M., că fiind ales ca *viitor Director* al proiectatului *institut financiar*, a cărui încuviințare din partea guvernului „ambii Mocionești“ (*Alexandru și Anton*) o fin „ca a mână“, s'a decis să plece la Viena spre a-și completa studiile de contabilitate, nefiind niciun Român de ai noștri „deplin preparat pentru această treaptă“

și fiind fondatorii de acord ca *Directorul „să nu fie la nicio întâmplare străin“*... În serviciul intern al „*Transilvaniei*“ V. R. nu avuse ocaziune suficientă să se întieze în chestiuni financiare, deoarece conducătorii acestei Bănci „*totdeauna s'au păzit a-i arăta totul*“... apoi, fiind institut de altă categorie „nici nu are întocmirile recerute pentru un Spar-und Credit-Anstalt“. Faptul că Sașii obținură la 19 Septembrie 1870 aprobarea statutelor pentru *Boden-Credit-Anstalt*“-ul lor (cf. *Bericht über die Geschäftstätigkeit der Bodenkreditanstalt in Hermannstadt während ihres 25-jährigen Bestandes 1872/3—1897*. Sibiu 1898 p. 108), îl considera V. R. „ca un motiv mai mult pentru noi, de a vedea să ne înființăm și noi institutele noastre, dacă nu vrem a fi *scoși încet cu încetșorul din vetrele noastre*“. De aceea îl ruga din nou pe Moldovan „să nu uite în rugăciunile sale“ de proiectata întreprindere financiară românească.

Repetă rugămintea aceasta și în scrisoarea dela 14 Septembrie 1870 avizând pe Moldovan că „Statutele sunt tipărite gata“ și între 18 și 24 Septembrie va pleca la Pesta „Vă rog, nu uitați aceste statute în rugăciunile DV.“ — Scrisoarea aceasta nu-i lipsită nici de reflexiuni politice, în legătură cu abdicarea lui Napoleon al III-lea exprimând V. R. speranța că acest eveniment va produce „reforme mai radicale și mai rezezi în înțelesul *libertății popoarelor*“ decât în cazul când ar fi învins Napoleon.

La 30 Martie 1871 comunică lui M., că s'a întors din Viena, unde n'a zăbovit numai două luni cum își propusese, ci *patru luni* muncind cu încordare atât în bănci, cât și acasă în ore de „instrucțiune privată“ astfel, încât tot ce învăța „seara în teorie“ i se arăta a doua zi „în praxă în cancelarie“. A reușit să încheie „*cunoștințe scumpe cu lumea financiară*“ și a „preparat terenul în multe privințe“ pentru viitoarele afaceri, ale proiectatului institut, cu Viena. Sinceritatea prieteniei cu M. îl îndemna la următoarea destăinuire: „sacrificiile mele sunt mari. A-ți părăsi familia numeroasă pe timp de 4 luni, a purta spesele cele mari, a sacrifica un timp așa de lung, a pune silința cea mai încordată și mai mistuitoare pentru un scop, care e mai

mult pentru folosul comun; nu ar face-o astăzi oricine la noi" (p. 324—325).

În scrisoarea dela 10 Noembrie 1871 avea bucuria să-i comunice lui Moldovan că merge bine cu „Albina”, care-și va începe în curând activitatea. „Iată că după stăruință de doi ani s'a realizat o întreprindere națională din cele mai salutare. Dorbești de Brașov? Știi, câte acțiuni s'au subscris la institutul nostru în prima cetate comercială a Transilvaniei? Cu totul 3, zi trei, recte 1, căci ceilalți 2 sunt din Turcheș. Și acel unic acționar al nostru din Brașov se numește Kikomban. De pe nume îl poți vedea, că e de cei cari va fi crezut că pune în loterie. Mai știi încă cine e cauza acestui indiferentism? Ușor de explicat, Aali-Pașa, de aici „Activiștii” peste tot nici chiar în Sibiu n'au subscris nicio acțiune, și eu le mulțumesc foarte mult de această politicoasă conduită.. Avem însă alte finuturi destule, cari au dat dovezi frumoase de zel și patriotism. Lugojul a luat până acum 400 acțiuni. Oravița 150, Abrudul încă a subscris multe. E trist că Transilvănenii noștri sunt până acum în minoritate. Dar bine că reușirea e deplin asigurată. Aud că Episcopul Olteanu a venit zilele acestea la Blaj. Aveți grije, să nu se pună mitropolia la lua inițiativa, căci atunci toate opintelile noastre vor fi în darn. De aceea veghiați“.

La 4 Decembrie 1871 îl putea încunoștiința pe Moldovan despre un număr de 2750 acțiuni subscrise, restul s'ar fi angajat să-l subscrie Mocioneștii. Dar... „puțin le va mai rămânea de subscris. Destul că am fi trecut peste stadiul cel mai greu al întreprinderii. Străinii ne admiră mult că am putut reuși într'un timp așa scurt“...

Pe la începutul anului 1874 răuvoitorii „Albinei” lansând zvonul că Directorul ei s'ar fi „ocupat cu specule de bursă la Viena”, expunând institutul unor pagube, V. R. ținea să-l asigure pe M. prin scrisoarea din 18 Februarie că „Albina”

nu poate pătimi pentru criza de bursă din 1873 afirmând că dacă „toate instituțiile de bani ar fi conduse cu aceeași dreptate și scrupulositate ca „Albina” nu s'ar mai ivi niciodată crize.

În sfârșit, într'o scrisoare trimisă din Sibiu la 5 Februarie 1878 îi adresează V. R. lui Ioan Micu Moldovan următoarele îndemnuri pline de încredere și de elan: „Vă plângeți că oamenii vin la Dv. ca lăcustele după împrumuturi. Un semn mai mult de lipsa cea mare a poporului. Tot așa stau lucrurile și prin celelalte părți ale Țării. „Albina” ajută cât poate și mulțumește lui Dumnezeu, că poate din ce în ce tot mai mult. Ea a devenit instituțiunea cea mai binefăcătoare la Români de dincoace de Carpați. Cu atât mai mare se face însă crima, ce comit cu nesocotință unii aruncând, ca mai deună zi, *Economul și Telegraful*, cu tină în acest institut. Nu vă descurajați, primiți pe oameni să le dăm împrumuturile, de cari au lipsă. De aici, precum vedeți, se dă cu posibilă grabă tot ajutorul; apoi DV. puteți avea conștiința a împlini o faptă din cele mai naționale prin interpunerea DV. în aceste timpuri critice pentru sărmanul popor. Cu această ocazie permiteți-mi întrebarea: nu ați afla consult ca „Albina” să înființeze o filială a sa în Blaj? Blajul este un centru de importanță al unui ținut considerabil românesc. Și Blajul și ținutul ar câștiga mult prin o filială a noastră” (p. 333—334).

Întrebarea aceasta a lui Visarion Roman nu s'a învrednicit de răspunsul pozitiv, pe care el se va fi crezut în drept să-l aștepte, spre a purcede numai decât, cu obișnuitul său elan, la o nouă realizare. Nu însă Blajul, ci Brașovul fusese sortit să adăpostească, ceva mai târziu, cea dintâi filială a Băncii „Albina” din Sibiu.

† Dr. Lucian Borcia.

În ziua de 29 August 1945 a încetat din viață acel care a fost un bun român, un mare jurist și un model de caracter integru și onest; Dr. Lucian Borcia.

Înmormântarea a avut loc Vineri, 31 August a. c., orele 2 d. m. în Cimitirul Central al orașului Sibiu.

În ultimul drum, Dr. Lucian Borcia, a fost însoțit de personalitățile de elită ale orașului Sibiu.

În Catedrala Mitropolitană a celebrat slujba religioasă însoțit I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae al Ardealului, înconjurat de un important sobor de preoți.

Au rostit cuvântări funebre d-nii: Arhimandrit Scorobea, în numele Consistoriului ortodox; Dr. Gheorghe Preda, în numele „Astrei”, Sibiu; Colonel i. r. Popa, în numele Partidului Național-Tărănesc; Avocat Dr. Dumitru Herța, în numele Baroului avocaților Sibiu și Marius Peculea în numele Băneii „Albina” și societății „Comerțul Imobiliar”, Sibiu.

Redăm mai jos discursul funebru rostit de d-l Marius Peculea, directorul executiv al Băneii „Albina”, Sibiu:

„În numele Consiliului de administrație și al funcționarilor Băneii „Albina” precum și în numele Consiliului de administrație al societății „Comerțul Imobiliar”, pe cari le-ai reprezentat cu atâta vrednicie și competență, viu să mă închin cu toată smerenia spiritului și memoriei Tale — vrednic și distins membru al societății românești — cândva Dr. Lucian Borcia.

Azi când plec steagul îndoit înaintea sicriului, care adăpostește trupul Tău neînsuflit, ca să ne facem dureroasa, dar creștinească datorie de a rosti un ultim cuvânt de rămas bun, ne trece gândul la întreg trecutul Tău, atât de bogat în fapte și realizări atât de frumoase.

La orice încercare de afirmare românească, Te-am văzut totdeauna în primele rânduri, ducând sigur și hotărât la îndeplinire orice sarcină ce Ți s'a încredințat, sau pe care o ai luat singur asupra Ta.

Biserica, școala, viața culturală, politică și economică, toate erau cândva teren de luptă grea pentru națiunea românească de aici.

Se cerea prezența celor mai înalte calități omenești și românești spre a porni și apoi spre a duce la bun sfârșit această luptă, care avea să asigure — între împrejurări atât de grele — viața unui neam întreg.

S'a pus pe vremuri multe piedici în organizarea și întărirea vieții românești de aici, dar oricât au fost ele de meșteșugite — hotărârea, onoarea, vrerea cu orice preț, spiritul de sacrificiu, cu un cuvânt toate însușirile înalte, ale oamenilor de bine, au învins totul, ducând la cea mai desăvârșită isbândă steagul curat al dreptății românești.

Te-am văzut intrând cu mândrie românească în această luptă grea, înrolându-Te în șirul luptătorilor și apoi al îndrumătorilor, impunându-Ți o desăvârșită și severă disciplină în îndeplinirea sarcinilor ce ai luat totdeauna fără șovăire și cu îndoită voie de muncă asupra Ta.

În întreg timpul vieții Tale de muncă rodnică și frumoasă, întreaga-Ți activitate a fost o carte deschisă, în care au putut citi cei mari și cei mici deopotrivă. Unii pentru a putea aprecia calitățile Tale distinse, iar alții pentru a putea trage învățăturile cuvenite, spre a-și putea apoi înmulți cunoștințele și spre a-și îndruma activitatea și întări însușirile, ca în urmă să le poată întrebuișa cu atât mai mult succes în folosul societății și al neamului.

Cunoscător desăvârșit al slujbelor ce Ți s'au încredințat, eminent jurist și gânditor, curat în fapte și gândiri, caracter frumos și integru, demn și iubitor de muncă și dreptate, iată cari Ți-au fost marile însușiri și calități, care onorează pe cel mic și pe cel mare deopotrivă și cari Ți au asigurat locul cuvenit în societate și în slujbele și încredințările purtate cu atâta competență și demnitate.

Toate cunoștințele Tale agonisite cu atâta râvnă și hărnicie, precum și întreaga Ta ființă, le-ai pus totdeauna fără șovăire în serviciu multiplelor îndatoriri ce ai luat asupra Ta, iar noi care eram obișnuși să Te vedem muncind cu atâta râvnă și ean în folosul societății și așteptam dela puterea Ta de muncă, dela gândirea scripitoare și dela voința Ta de a-Ți servi și pe mai departe neamul, — iată-ne strânși în jurul sicriului, vărsând lacrimi sincere și calde, ca semn și dovadă a regretului și durerii ce ne apasă pentru pierderea ce ne-a ajuns pe noi și întreaga societate românească prin trecerea Ta la viața cea de veci.

Nu a-și putea să nu amintesc în trecută, câtă însemnătate are puterea economică în viața unui neam. Organizațiile noastre economice, în special băncile ardelenene, au avut un rol hotărâtor în această viață, întărind atât de mult rezistența ființei românești de aici, încât s'a putut duce la bun sfârșit lupta începută și pe acest teren atât de greu lovit de concurența străină și de pu-

terea de Stat de pe vremuri, lovit anume, ca să-i scadă țaria și apoi să cadă rând pe rând toate compartimentele componente ale vieții unui neam și ca urmare firească să se prăbușească întreaga lui putere de rezistență.

Nu a existat nici unul dintre așezămintele românești, care — deși așa modeste cum erau — totuși să nu-și fi dat întregul lor tribut pentru ridicarea, înflorirea și întărirea neamului lor.

Te vedem integrat atât de bine și folositor în această vieață a neamului, luând parte la toate năzuințele și proiectele de muncă și în domeniul economic. Muncind cu mult folos pentru neam și pe acest teren, țin să scot în evidență în mod deosebit, participarea Ta în conducerea Băncii „Albina” unde în calitate de consilier și vice-președinte vrednic al Consiliului de administrație ai luat parte activă cu atâtă folos la toate lucrările acestei vechi și însemnate instituțiuni românești.

Ai fost smuls din vieață acum, spre un sfârșit de vară, când natura își împrumută toate roadele și bogățiile sale, spre a trece acolo unde este cea mai frumoasă vieață de veci. Ajuns acolo vei întâlni pe vechii și marii Albiniști. Spune-le că au fost și sunt timpuri grele, furtuni mari, dar cărmacii au stat și stau neîntrerupt la posturile lor, ținând cârma cu mâini sigure și curate.

Deodată cu regretul și durerea noastră ne simțim îndemnați să asigurăm membrii îndurerăți ai familiei scumpului defunct de toate sentimentele noastre de adâncă durere și să le exprimăm condoleanțele noastre calde și sincere pentru pierderea mare ce i-a ajuns, — iar colegii Tăi din Consiliul de administrație, censorii și ceilalți factori din organizația băncii, precum și întregul corp funcționăresc — îți vor păstra cu recunoștință memoria și îți spun mulțumiri pentru prietenia arătată, pentru sfaturile, indemnurile și în general pentru munca depusă în folosul acestei instituțiuni, al cărei vrednic, apreciat și distins membru ai fost.

Neobositul și vrednicul președinte al Consiliului, bunul Tău prieten și colaboratorul Tău intim în întreg timpul dela 1919, cât ai funcționat ca membru în Consiliul de administrație și apoi dela 9 Martie 1929 în calitate de vicepreședinte al Consiliului — are toată durerea și regretul, că situația sa sanitară — nu-i permite să fie de față spre a-și depune și exprima cu toată căldura ultimul său salut — pentru acela, care i-a fost un colaborator și sfătuitor atât de bun și distins.

Odată cu duiosul nostru cuvânt de adio, vom cere în rugăciunile noastre, ca bunul Dumnezeu să Te odihnească în pace cu cei drepți, căci drepte Ți-au fost gândurile și faptele Tale.

Legături comerciale cu Polonia, odinioară și astăzi.

Când războiul se deslănțuia cu toată înverșunarea lui nefastă peste trupul însângerat al Europei, nu era timpul oportun, ca prioritățile și preocupările economiștilor să se îndrepte prea mult spre sectorul comerțului exterior, fiindcă erau alte probleme de o mai mare importanță, care trebuiau rezolvate cu toată grija și precauțiunea, pentru a se putea face față evenimentelor excepționale prin care trecea țara. Ce se putea prevedea și ce s'ar fi putut întrezări în imensa vâltoare al secundului cataclism universal, din care întreaga lume în general și Europa în special, apărarea ca un formidabil glob de foc, ce se apropia cu pași grăbiți, precum kosmosul după teoria lui Kant — Laplace, spre un vădit și necunoscut abis și un inevitabil desnodământ catastrofal? În astfel de circumstanțe nefavorabile nu se putea ajunge la o cooperare tenace și fructuoasă între națiuni, pentru că în virtutea unei juste și inalienabile legi valabile tuturor timpurilor, fenomenele economice sunt într-o strânsă interdependență cu cele politice, ele influențându-se reciproc. Iată busola, care orientează prioritățile economiștilor spre azurul realităților productive, dând posibilitatea acestora, să deslefteze din conglomeratul împrejurărilor existente, progresul când factorii politici și economici merg paralel, sau regresul, când se interceptează stări anormale de o vădită și impresionantă disonanță, între aceste două cardinale elemente.

Țara noastră a primit cu nestăpânită bucurie, terminarea războiului din Europa. Se cerea în mod imperios și tot mai categoric, pentru ca viabilitatea compartimentelor productive să nu fie sufocată, o grabnică refacere și o integrală reclădire economică, prin trecerea dela situațiile anormale ale războiului, la o rațională și chibzuită politică pacifistă, care să învloreze toate ramurile de producție. Pentru a se putea curma din temelii haosul economic și pentru a se putea vindeca rănille războiului apus, cu o oră mai curând, se recomandă în primă și ultimă instanță, cooperarea politică și economică între

țări. Va trebui odată pentru totdeauna, să dispară peiorativul antagonism dintre națiuni și să-l înlocuiască înțelegerea sinceră și cooperarea productivă pentru binele omenirii. Prin legături economice durabile, ce se vor țese și urzi asemenea pânzei de pălânjen în toate părțile și cu toate popoarele, se va putea realiza o solidarizare integrală, reușindu-se astfel a se evita conflictele armate, care lasă dăre atât de adânci în viața politică și economică a națiunilor. Au trecut vremurile când unele țări stând în expectativă se antrenau la o politică de totală indiferență și de un exagerat refractarism. Astăzi, prin unirea și încoperirea galvanicele elemente economice din toate țările Europei și prin colaborarea lor constructivă, se va reuși să se realizeze redresarea generală mult așteptată, handicapându-se astfel orice tentativă potrivnică intereselor colective. În acest chip va putea fi câștigată și pacea, pentru care s'au depus atâtea eforturi la Potsdam și San-Francisco.

România a dat cea mai strălucită dovadă și cel mai viu exemplu de solidarizare și colaborare economică în actuala epocă post-belică. Abia s'au putut face perceptibile, timpul fiind prea scurt, binefacerile acordului româno-sovietic și un al doilea pact economic a fost încheiat recent, cu vecinul nostru din nord, Polonia. Dacă în timpurile mai noi n'am întretinut relații prea însemnate în viața economică, cu Polonia, aceasta nu înseamnă de loc, că altădată ar fi lipsit cu desăvârșire. Din contră am putea spune, că trecutul a fost mai prodigios, din acest punct de vedere, decât prezentul. Să facem deci o evaluare retrospectivă în istoria economică a României și vom găsi date și mai concludente, care vor confirma și mai mult acest adevăr. Încă înainte de organizarea politică a Principatelor Române, care a fost înfăptuită în sec. al 14-lea, se poate vorbi de o intensă cooperare și colaborare economică cu Polonia. Să nu uităm importanța ce a avut orașul Lemberg, în dezvoltarea comerțului de odinioară, dintre Polonia pe de o parte și Moldova pe de altă parte. Această citadelă economică se găsea la drumul jumătate de comerț hanzatic și cel italian. Acest centru comercial era pompa aspiratoare-respingătoare, care acumula și împrăștia mărfurile occidentului, pe căile atât de mult frecventate de comercianții străini și prin adevărata „Via Moldaviae“ ce brăzda această provincie românească, aceste produse ajungeau la Marea Neagră, de unde luau drumul spre Orient. La Suceava era un cartier al negustorilor leși, unde aceștia poposeau ori de câte ori erau în trecere pe aici. Din Lemberg porneau în evantai, prin

Lublin — Varșovia — Danzig și Marea Baltică spre Țările Scandinave și Anglie, drumuri comerciale foarte mult căutate. În afară de aceasta prin Cernăuși, pornind pe coama Carpaților Orientali, spre Cracovia, alt mare centru comercial, prin Teschen, se deschidea drumul spre Praha, către bogatele regiuni ale Bavariei, iar de aici se putea ușor ajunge la Lipsca și Colonia, renumite prin produsele lor, precum și spre Elveția, Franța și Italia. Principatele Române găsiindu-se din punct de vedere geografic la răscrucea drumurilor comerciale, fiind puntea de tranziție dintre Occident și Orient, era și natural ca mărfurile opusului să ia drumul spre răsărit, peste pământul nostru. La Galatz, Sultna, Constanța, Giurgiu sau T. Măgurele era locul de întâlnire al comercianților din toate părțile Europei, care vizitau să și ducă mărfurile lor mai departe în Răsărit. Polonia ocupa un loc de seamă, în erarhia economică de odinioară. Moldova, care întretinea legături mai serioase cu această țară, exporta în Polonia vite, porci, ceară, petrol crud și importa diferite alte mărfuri.

Astăzi legăturile economice mai strânse cu poporul vecin și prieten dela Nord, au fost re-luate. Astfel în urma unei prealabile înțelegeri între guvernele acestor două țări, s'a încheiat la Moscova un acord economic, prin care s'a hotărât, că România va importa în intervalul dela 1 Iulie 1945, până la 1 Iulie 1946, cantitatea de 830 000 — tone cărbune de Silezia, în schimbul cărora vom exporta diferite materii prime și semi-fabricate. Din cantitatea de cărbune menționată în acest acord, 430.000 tone vor intra în țară până la sfârșitul acestui an. Această cantitate este absolut necesară industriei noastre și C. F. R. ului, pentru că producția noastră de cărbune nu este suficientă nici pentru acoperirea necesităților tuturor ramurilor industriale, fără a mai ține seamă de certințele căilor ferate. Dacă s'ar fi continuat și pe mai departe cu exploatarea abuzivă a acestor zăcăminte, ne-am fi pomenit la un moment dat cu epuizarea resurselor noastre carbonifere. Fără concursul U. R. S. S., această convenție comercială, n'ar fi putut înregistra un rezultat atât de răsunător. Având în vedere lipsa mijloacelor de transport în ceea ce privește exportul și importul mărfurilor ce fac obiectul acordului româno-polon, guvernul Uniunii Sovietice ne-a oferit cu încontestabilă mărinimie din proprie inițiativă, atât materialul rulant cât și parcursul de șlepură necesare transportului pe Dunăre. Valoarea acestui acord este mai mare ca a oricărui altul, încheiat înainte de război.

În felul acesta înțelege U. R. S. S. să ajute cooperarea economică între popoare, ca printr-o

colaborare prietenească să se formeze bazele unei tratnice legături, în această înțelesărită eră a păcii definitive. În lumina acestor realități trebuie primit acordul romano-polon și să avem toată încrederea, că această străduință de strânsă colaborare economică, va fi urmată și de altele, pentru a se forma ambianța politică absolut necesară între toate popoarele vecine, ajutându-ne astfel reciproc să îndreptăm pagubele rămase de pe urma cuceririi germane, dela care am avut de suferit atât unii cât și alții.

Am creionat aceste îmbucurătoare constatări din domeniul comerțului nostru exterior, în actuala epocă postbelică, fiind de cea mai mare importanță pentru viitorul refacerii și consolidării economiei românești.

DUMITRU D. PERIȘ.

Circulația fiduciară și indicele prețurilor.

Nimeni nu ascunde că puterea de cumpărare a leului a scăzut. Acest lucru este vădit din examinarea indicelui costului vieții, care a trecut dela 1014 în Decembrie 1944 la 2643 în Iunie 1945, calculul fiind făcut pe baza anilor 1939/40 = 100. Dar dacă este adevărat că sporirea emisiunii a contribuit și ea într-o anumită măsură la reducerea puterii de achiziție a monetei naționale, — este tot atât de împede că fenomenul trebuie atribuit în primul rând stărilor interne excepționale, trecătoare și osume: raritățile mărfurilor, dificultăților de transport, dezechilibrului între cerere și ofertă și, în parte, speculei, care provoacă urcări de prețuri și emisiuni corespunzătoare de semne monetare.

Oricine știe că prin înmulțirea acestor semne, puterea de cumpărare a monetei scade. E o lege economică generală de care nu scapă nici măcar moneda de aur sau de argint. Publicul nu distinge bine această deprecie. E' vede numai urcarea de prețuri.

Acel care realizează mari câștiguri din această urcare, vânzând scump mărfurile fabricate cu materii prime cumpărate mai ieftin și salarii reduse, nu vede desigur desavantajul sporului de emisiune. Ei nu își dau seama că prin procedeul lor sapă la temelii monetei. Urcând mereu prețurile, Statul este nevoit să emită mai multe semne monetare și prin aceasta se deplasează moneda. România se găsește în situația că prestațiunile de armistițiu care în trimestrul Aprilie—Iunie 1945 reprezentau 58% din totalul cheltuielilor bugetare, trebuiesc executate în na-

turală. Cu alte cuvinte Statul achiziționează bunurile necesare la prețul zilei, iar pentru plata lor este nevoit să facă emisiuni spectacole, care duc fatal la o deprecie a monetei.

Urcarea prețurilor antrenează o sporire a cheltuielilor publice, paralizează afacerile comerciale, lovește în clasa salariaților, diminuează randamentul impozitelor și taxelor, obligă statul să repete apelul la Institutul de Emisiune. La ultima adunare generală a Băncii Naționale a României, fostul guvernator a ordănat în cuvântarea rostită, că avansurile făcute Statului reprezentau în 1944 aproape 80 la sută din emisiune.

Iată o paralelă între indicele prețurilor și emisiune:

	Indicele costului vieții 1939/40=100	Indicele prețurilor de detaliu 1933=100	Indicele prețurilor de detaliu 1939/40=100	Emisiune Miliarde Lei
1944	100	100	100	—
Iulie	483,5	1.041,9	696,9	218,8
August	491,2	1.052,6	707,1	228,4
Septembrie	594,9	1.266,2	847,0	249,3
Octombrie	640,8	1.386,4	927,4	271,1
Noembrie	752,5	1.665,2	1.123,8	316,2
Decembrie	1.014,3	2.429,2	1.624,9	356,9
1945				
Ianuarie	1.420,2	3.453,8	2.310,2	362,4
Februarie	1.763,1	4.365,4	2.920,0	399,4
Martie	1.933,1	4.928,7	3.296,8	437,2
Aprilie	2.314,3	6.197,5	4.145,5	479,6
Mai	2.530,9	6.808,4	4.554,1	573,7
Iunie	2.643,0	7.019,1	4.715,1	649,1

Din acest tablou se vede clar că urcarea prețurilor a provocat în mod regulat o sporire a circulației fiduciare, atât pentru nevoile Statului cât și pentru cele ale pieței.

În trimestrul Aprilie—Iunie 1944, circulația a înregistrat un spor de emisiune de 211,8 miliarde față de totalul emisiunii la 31 Martie 1945. Angajamentele la vedere totalizau la 30 Iunie 1945, 807,1 miliardă față de 555 miliarde la 31 Martie 1945. Sporul se datorește în cea mai mare parte avansurilor făcute Statului, care este azi cel mai mare client al industriei și comerțului.

	31 Martie 1945	30 Iunie 1945
	miliarde lei	
Emisiune pentru stat	467,2	714,1
„ „ plată	87,8	93,0
Total angaj. la vedere	555,0	807,1

Cel mai mare spor a fost înregistrat la emisiunile directe :

	31 Martie 1945	30 Iunie 1945	Diferența 31/3-30/6 1945
	miliarde lei		
Emisiuni directe . . .	381,1	611,4	+60,5%
„ Indirecte . . .	71,9	87,2	+21,3%
„ p. scopuri economice . . .	3,1	4,5	+46,8%
Emisiuni diverse . . .	11,2	11,0	- 2,3%
Total emisiuni p. Stat	467,3	714,1	+52,8%

Diferențele cele mai importante au fost înregistrate la posturile următoare :

Avans pentru aprovizionarea armatelor aliate	+ 154,4 miliarde
Avans pentru nevoile de numerar	+ 11,5 „
„ „ preschimbarea de pengö și ruble în Ardeal . . .	+ 39,4 „
Bonuri de casă achitate	+ 12,8 „
Bonuri de casă scontate	+ 12,8 „
Scontul de portofoliu	+ 16,6 „

Lupta pe care o duce guvernul împotriva scumpirii vechii și a speculei este nu numai îndreptățită, dar și imperioasă pentru menținerea puterii de cumpărare a monetei naționale.

(După revista „Bursa“ din 28 August 1945).

Credite pentru economate.

Banca Națională a României a deschis un credit special în scopul finanțării economatelor. Imprumuturile în cadrul acestui credit, trebuie aprobate în prealabil de B. N. R. București.

În acest scop bănele prezentatoare vor înainta cereri către B. N. R. București — prin B. N. R. sucursala locală — pentru fiecare caz în parte.

B. N. R. prevede următoarele termene de răscumpărare pentru aceste imprumuturi :

2—3 luni pentru procurarea de alimente ;

4—6 luni pentru procurarea de îmbrăcăminte, încălțăminte ;

9—12 luni pentru procurarea de combustibil.

La suma împrumutului se va socoti maximum Lei 60.000.— (Șasezeci de mii) pentru fiecare salariat — membru al Economatului. La un număr de peste 2000 salariați, suma împrumutului va scădea sub Lei 60.000.— de fiecare salariat.

Ca acoperire se va lua gaj — în condițiile legii din 3 Mai 1945 — asupra mărfurilor Economatului, socotindu-se o marjă de cel puțin 20%. Valoarea mărfurilor se va socoti după prețul de cost facturat.

Mărfurile trebuie să fie asigurate contra incendiului și furtului.

La aceste împrumuturi se va percepe o dobândă totală de 7% din care 3% este scontul Băncii Naționale a României, conform circuleții acestuia Nr. 764/945.

La reescont, cambilele respective se vor prezenta cu borderourile separate, însoțite de actele de împrumut și de celelalte anexe cerute de B. N. R.

CRONICA.

Cum văd unii străini Țara Românească.

Unul din cei mai mari istorici olandezi, Hendrik Van Loon, scria în „Istoria Omenirii“, la pagina 351, următoarele despre Țara Românească :

„Cea dintâi răsccoală mai gravă (după Congresul de la Viena, care se credea, că a pus bazele unei păci durabile) se făcu în Balcani, acel vestibul al Europei apusene, prin care intraseră marile năvăliri. Ea izbucni mai întâi în Principatele Române (Moldova și Muntenia), vechea provincie Dacia, care fusese despărțită din Imperiul roman în veacul al III-lea. Aceasta rămase de atunci o țară izolată, un fel de „Atlantida“, al cărei locuitorii vorbeau latinește, și își ziceau încă Român', și își numeau țara lor România. Atunci în 1821 tânărul grec Alexandru Ipsilante puse la cale o răsccoală împotriva Turcilor“.

*

Înființarea Băncii Sovieto-Române. S'a semnat un acord pentru înființarea Băncii Sovieto-Române, al cărui scop este finanțarea comerțului exterior cu U. R. S. S.

Capitalul social este de 1200 milioane Lei, din care jumătate este depus de grupul sovietic și jumătate de grupul român.

Acțiunile vor fi emise cu o primă de trei ori mai mare decât valoarea nominală a acțiunii, primă care va fi trecută la rezervele societății.

Din grupul român fac parte Banca de Credit Român, Banca de Scont, Banca Agricolă, Soc. „Reșița“ și „Dacia Română“ de asigurări.

Președintele Băncii Sovieto-Române este dl Scanavi.